

Z madridského kolokvia pri príležitosti stého výročia narodenia profesora Jérôma Lejeuna

„Hodnotu civilizácie možno merať mierou jej úcty voči najmenším“

16. júna zorganizovala Medzinárodná katedra bioetiky Jérôma LeJeuna v Madride kolokvium pri príležitosti stého výročia narodenia profesora Jérôma Lejeuna, jednej z veľkých osobností lekárskej genetiky 20. storočia a brilantného vedca, lekára hlboko oddaného svojim pacientom. Jeho vízia výskumníka a obhajcu ľudskej dôstojnosti nám pripomína, že veda dosahuje svoju skutočnú veľkosť, len keď je daná do služieb človeka. Odkaz sme si pripomenuli s Jeanom-Marie Le Ménéom, prezidentom Nadácie Jérôma Lejeunea vo Francúzsku, ktorá má pobočky v Španielsku, v Amerike i v Argentíne, s filozofom a spisovateľom Fabriceom Hadjadjom a s Pablom Siegridom, španielskym predstaviteľom Federácie One of Us, ktorá združuje vyše 55 organizácií pro-life Európy.

Prof. LeJeune bol objaviteľom trizómie 21 a zakladateľom odboru genetiky. Jeho proces blahorečenia bol započatý v roku 2007. Zomrel 3. apríla 1994 na Veľkonočnú nedeľu. Za svoj objav bol opakovane nominovaný na Nobelovu cenu, ale získal ju iný vedec, Leo van, z dôvodu otvoreného odporu prof. LeJeuna voči interrupciám. Jeho život zostáva presvedčivým svedectvom o harmónii medzi vedou, ľudskosťou a morálnym presvedčením. Bol to výskumník, vedec, lekár a muž viery v jednej osobe. Model bádateľa s kresťanským profilom. „Prezident“ akadémie vedy, etiky a zodpovednosti.

Jean-Marie le Mené je pokračovateľ diela LeJeuna, francúzskeho zakladateľa Fondation Jérôme LeJeune, neskôr i pobočiek v Španielsku, Argentíne aj v Amerike. Na kolokviu v Madride stručne pripomenul niektoré fakty:

- Sprvu sa myslelo, že mongolizmus je degenerácia bielej rasy zo žltej. V roku 1956 sa dokázalo, že ide o chromozomálnu anomáliu, náhodnú, nie dedičnú. Odvtedy sa nepoužíva pojem mongolizmus, ale chromozomálna anomália - trizómia 21.
- Tento objav priniesol úľavu tisíckam rodičov: dieťa s Downovým syndrómom nie je ich chyba, nie je to dôsledok chudoby, chorôb, mnohopočetných tehotenstiev, staroby a pod.
- Tento objav mal deti chrániť, ale obrátil sa proti profesorovi, čo bolo drámou jeho života. Prvými obeťami boli práve deti, ktoré chcel chrániť a liečiť - deti nesúce jeden chromozóm navyše. K objavu sa dopracoval v nemocnici Trousseau, kde mal konzultácie s mongoloidnými deťmi. Zistil, že pôvodom choroby nie je jeden gén, ale chromozomálny neporiadok, jeden nadbytočný chromozóm. Hypotézu dokázal metódou fotografií, počítania chromozómov. Objavom 1956 bolo, že nejde o poruchu intelektu, ale je zmenený výzor dieťaťa.
- Drámou bol začiatok prenatálnej depistáže nadpočetného chromozómu u žien: odhaľovanie aberácie vopred a správa rodičom: „Čakáte poškodené dieťa!“

- Jeho objav sa stal dôvodom odstraňovania detí, čo profesor prežíval ako osobnú tragédiu!
- Jeho veľkým priateľom bol pápež Ján Pavol II., s ktorým sa dostal do kontaktu vďaka lekárke Wande Poltavskej, osobnej lekárke pápeža. Na učení o rodine vzájomne spolupracovali aj za účasti kardinála Ratzingera, autora encykliky Donum Vitae v roku 1987. Ľudské a duchovné priateľstvo LeJeuna a pápeža bolo hlboké, mimoriadne, spoločne radi uvažovali aj pracovali.
- Posolstvá Jána Pavla II. sa jeho prostredníctvom dostávali do francúzskej Cirkvi a pomáhali šíriť **nádej**. Nádejou sú malé aj zázraky, nové pobočky Nadácie.
- V uskutočňovaní myšlienok LeJeuna pomáhali mnohí a keďže vedecké posolstvo prof. Jérôma LeJeuna je jasné, neraz im **viac pomohli** dokonca **opponenti** ako priatelia, opísal situáciu nadácie J.M. LeMené. Profesor LeJeune videl vopred, čo bude nasledovať, ak sa potlačí princíp života.
- Dnes si prof. LeJeuna berú za príklad nová generácia. Jeho deti a vnuci predávajú štafetu ďalším. Tým, že ženy sa musia podrobiť depistáži a prenatálnym testom, v generácii mladých vzniká veľký odpor. Mladí chcú pravdu a slobodu svedomia.

Otázka prof. J.M. Le Meného: Ako chápete charizmu Jérôma LeJeuna?

Jeho charizma je v podstate veľmi banálna: je ňou ochrana najslabšieho, príkaz nezabíjať ho...Je to múdrosť hipokratovského lekára. Ide vlastne o extrémne banálne veci. Lejeune nie je tým, za koho ho označovali. Nie je predstaviteľ spiatočníctva, ako by ho chceli volať oponenti. Ani jeho nasledovníci nie sú spiatočníci. Protivníci by veľmi radi z profesora urobili Neandertálca, ktorý sa stavia proti pokroku...To vôbec nie je pravda. Naopak, bol originálny, vedec aj básnik, nevnímal svet matematicky, ale ako možnosť neustálych objavov, potrebu neustáleho údivu vedca nad stvorením. Nebol rigorista ani moralista. Len hlásal myšlienku, že žene treba pomáhať... V tom spočíva tá extrémna banalita jeho charizmy, ak sa pýtate. No čo je na tom, hovorí Chesterton: je to banalita, listy sú na jar zelené! V dvadsiatom storočí sme prežili horory - barbarstvo. To píšajú aj jeho protivníci. Jérôme LeJeune je naozaj mladý. Ján Pavol II. v roku 1997 povedal pri jeho hrobe: Prišiel som pozrieť Lejeuna a mladých, keď s konali Svetové dni mládeže v Paríži)

Fabrice Hadjadge

- Pápež František má veľmi rád tragédie. „Nadchýnajú, lebo sú akoby našimi vlastnými príbehmi.“ Jeho život mal charakter tragédie, bol v nemilosti.
- Lejeune – je meno, čo znamená mladý. Je stále mladý. Žiakom filozofov bolo zakázané zostarnúť. Mali hlásať jar, život.
- Mladosťou nás robia viac roky pred nami, ako tie za nami. Tomáš Akvinský odporúča stále byť mladými.
- Pripomeňme si barbarské časy – ako v Sparte: odstraňovali sa, lebo „tieto deti nebudú dobrými vojakmi.“ Teraz sa tak hovorí pri trizómii.

- „Ked' vás budú zabíjať, budú si myslieť, že vzdávajú kult Bohu.“ Ján, (16. kapitola, 2. verš). „Eugenika z lásky“! Keby sme mohli zmeniť kód v utere: bol by to určite lepší svet, bez majstrov mladosti!
- Tragická dráma LeJeuna spočívala v jeho vnútornom martýriu: videl, že technika prevráti jeho objav a bude sa používať na genocídu. Hovoril si: „Keby som bol radšej nič neobjavil!“. Zostával sám. Samota - Božia samota. Lebo my chceme byť v pohodlnej temnote.
- Prof. Lejeune bude patriť k tým, o ktorých dnes hovoríme, že sú mučeníkmi „zdravého rozumu“.
- Sociálna náuka Cirkvi nie je súbor riešení. Sú to návrhy, ktoré sa nám predkladajú, ako uvažovať a vyberať si v našich podmienkach, v jedinečnej situácii. Technokratická paradigma znie: **vyhostime problém**, aby viac neexistoval. Znamená to však vyhostenie vlastnej zodpovednosti. Je to takmer automatický proces deculpabilizácie (zbavenia sa viny za skutok). Ten sa deleguje sa na inštitúciu, na „mašinériu - stroj“. Ona prevezme zodpovednosť, problém vyrieši. Otázka zodpovednosti „nie je vedecká“! Zbavujeme sa vlastnej zodpovednosti: chceme mať možnosť **zvoliť si potrat – ale bez vlastnej voľby!** (Moja úloha filozofa je ukazovať súvislosti.)

Sté výročie narodenia prof. LeJeuna je príležitosťou pokračovať v jeho nasmerovaniach, odovzdávať vedeckú a etickú múdrosť, výzvy v prospech života ako aj vytvárať činné združenia európskych katolíckych vedcov a lekárov

MUDr. Anna Kováčová – Habovštiaková (účastníčka za One of Us)